

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я»

Сумець Олександр Михайлович,

доктор економічних наук, професор,

ВНЗ «Університет економіки і права «КРОК», Київ, Україна,

e-mail: Sumets.alexander@gmail.com,

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7116-3857>

Громадське здоров'я – це сфера, що підпорядковується безпосередньо державі. А це значить, що держава є відповідальною за рівень здоров'я народу, нації, кожного громадянина. Відповідно до визначення Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), «здоров'я – це стан повного фізичного, психічного та соціального добробуту, а не лише відсутність хвороб чи недуг». В електронній публікації [1] зазначається, що «громадське здоров'я включає в себе: захист здоров'я, профілактику захворювань і зміцнення (збереження) здоров'я. Простіше, громадське здоров'я – це запобігання захворюванням, травматизму, інвалідності та продовження тривалості життя, при умові ведення здорового способу життя в здоровому середовищі й умовах життєдіяльності для теперішнього та майбутніх поколінь». То ж, з наведеної констатації слідує один суттєвий висновок: для якісного і своєчасного захисту здоров'я, профілактики захворювань і зміцнення (збереження) здоров'я нації і кожного окремого громадянина будь-якої країни перш за все необхідно налагодити належне управління та адміністрування у сфері громадського здоров'я. А для цього на державному рівні необхідно здійснити програму підготовки фахівців відповідного кваліфікаційного рівня. Така підготовка може здійснюватися як у спеціалізованих медичних закладах освіти, так і вишах, що готують фахівців у сфері менеджменту та адміністрування і в яких є спеціалізовані випускові кафедри.

У рамках Угоди про асоціацію з Європейським Союзом наша країна робить, хоча і дуже повільно, послідовні кроки щодо розвитку системи громадського здоров'я в наступних стратегічних сферах:

- біологічна безпека;
- протидія неінфекційним захворюванням;
- національна система крові;
- освіта;
- комунікація [2].

Позитивним фактом у цьому є той, що все ж освіта виокремлена як окремий стратегічний напрям. З цього приводу в публікації [2] зазначено, що «в освіті розвиток сфери громадського здоров'я і її наступне поліпшення буде забезпечено за рахунок навчання та тренування кваліфікованих кадрів. Національні експерти будуть брати участь [2; 3]:

– у розробці та впровадженні освітньої програми до- та післядипломної освіти у сфері громадського здоров'я;

- адвокації, включення спеціальності «громадське здоров'я» у перелік галузей знань і спеціальностей;
- розробці Національного плану з розвитку людських ресурсів у системі громадського здоров'я».

З огляду на вищезазначене в реалізації запропонованої концепції заклади освіти будуть відігравати одну із основних ролей, оскільки у них зосереджений потужний науковий потенціал, сучасні технології і методики викладання.

Зклади освіти, які будуть здійснювати підготовку фахівців для сфери громадського здоров'я, у своїй концепції повинні чітко окреслити основний фокус своєї освітнянської діяльності. З погляду автора, такий фокус повинен бути спрямований на підготовку фахівців не тільки до фахової роботи, але й до організаційно-управлінської та аналітичної діяльності в сфері громадського здоров'я (рис. 1).

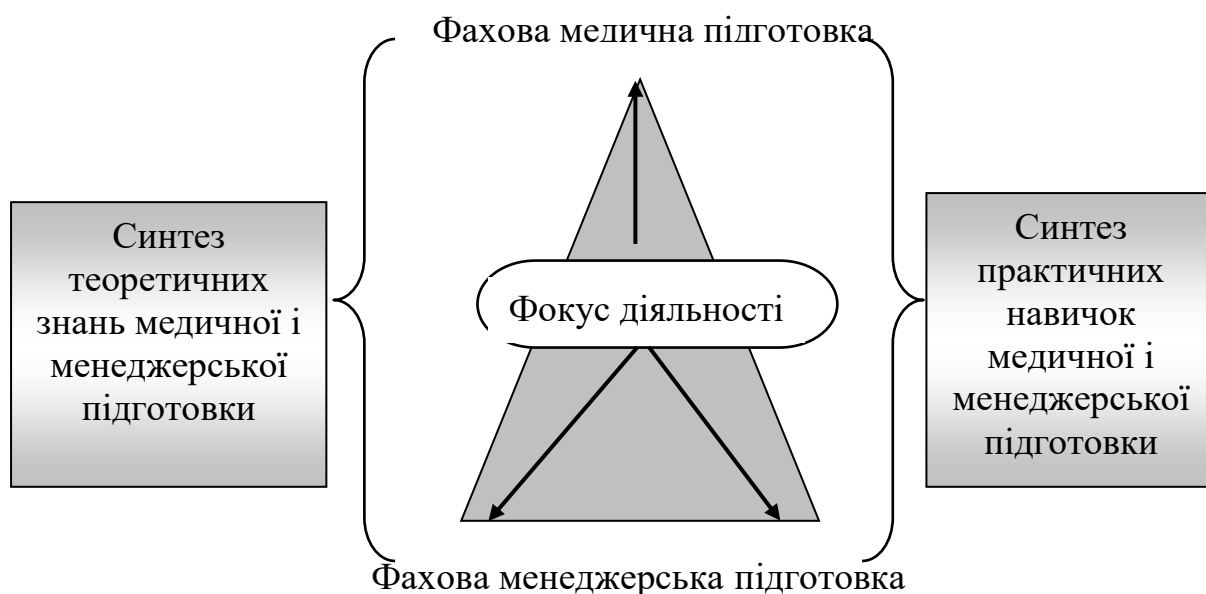

Рис. 1. Структура фокусу діяльності закладу освіти при підготовці фахівців для сфери громадського здоров'я

Джерело: розроблено автором

На думку автора, освітнянська діяльність вишів повинна поєднати підготовку фахівця для сфери громадського здоров'я, що буде займатися лікувальною чи профілактично-реабілітаційною діяльністю, з підготовкою, яка надасть можливість такому спеціалістові якісно і своєчасно розробляти відповідні управлінські рішення, фахово їх обґрунтовувати, реалізовувати і контролювати їхнє виконання.

Отже, здобувач освіти, який має намір стати фахівцем у сфері громадського здоров'я повинен бути готовим до сприйняття інформації (знань) одночасно з двох різних сфер – сфери медицини і сфери управління та адміністрування. З цього слідує, що до розробки відповідної освітньо-професійної програми необхідно залучити щонайменше дві профільні кафедри університету. Це мають бути: кафедра, що буде здійснювати фахову медичну

підготовку здобувачів, і кафедра, діяльність якої буде спрямована на формування компетенцій з управління та адміністрування.

За необхідності можна прийняти форму організації навчального процесу із залученням, наприклад, кафедри менеджменту та публічного адміністрування іншого закладу освіти. Проте така форма хоча і на практиці можлива, але її важко реалізувати. А тому кращім варіантом буде той, коли процес підготовки здобувачів буде організований в одному закладі освіти. Це спрощує логістику навчального процесу і зменшує витрати часу здобувачів на переміщення. Крім того, узгоджувати навчальний план з такої підготовки в одному виші простіше, ніж це робити в двох університетах.

Ще існує одна можлива форма організації освітнього процесу для підготовки фахівців для означеної сфери – це коли профільний медичний заклад залучає фахівців з іншого(-их) закладу(-ів) освіти (у даному випадку йде мова про професорсько-викладацький склад спеціалізованих кафедр менеджменту та адміністрування).

При формуванні освітньо-професійної програми «Громадське здоров'я» для підготовки відповідних фахівців необхідно враховувати такі особливості. Перша – це фахова медична підготовка, яка надасть здобувачам можливість оволодіти базовими компетенціями медичного працівника. Друга – це підготовка до здійснення організаційно-управлінської та аналітичної діяльності в сфері громадського здоров'я. То ж з урахуванням цих особливостей необхідно фахово підійти до формування освітніх компонент програм – і обов'язкової компоненти, і вибіркової компоненти. Які труднощі можуть виникнути при цьому? По-перше, встановлення відсоткової частки як у обов'язковій, так і у вибірковій компонентах навчальних дисциплін медичного спрямування і дисциплін з менеджменту та адміністрування. Можливо це буде такий відсоток: 60 % – це дисципліни медичного спрямування, а 40 % – це дисципліни менеджерського спрямування. А можливо ці відсотки будуть іншими. Відповідальність за це лежить на гарантові програми і проектній групі. Також важливою є думка стейкхолдерів, а саме роботодавців, які компетенції повинні мати майбутні фахівці.

Сфера громадського здоров'я є сферою специфічною. А тому слід звернути увагу при підборі дисциплін освітньої програми на те, щоб вивчення обраних навчальних курсів надали можливість здобувачам сформувати відповідні компетенції.

З цього слідує і мета створення новітніх освітньо-професійних програм підготовки фахівців – формування у здобувачів освіти здатності застосовувати набуті знання, уміння та навички з дисциплін загальної та професійної підготовки для вирішення типових завдань діяльності на керівній посаді щодо запобігання (захисту і профілактики) захворюванням, травматизму, інвалідності, зміцнення (збереження) здоров'я та продовження тривалості життя людей.

Відповідні освітньо-професійні програми повинні забезпечити здобувачам отримання диплома про вищу освіту державного зразка, який гарантуватиме їм придатність до працевлаштування. Тобто фахівець, який оволодів програмними результатами навчання та придбав відповідні компетенції, буде підготовлений до

роботи в сфері громадського здоров'я і відповідно до Національного класифікатора видів економічної діяльності України, може займати первинні посади за професійними назвами робіт кваліфікаційної групи «Менеджер (управитель) з громадської охорони здоров'я», що характеризуються спеціальними професійними і надпрофесійними компетенціями відповідно до об'єкту діяльності в сфері громадського здоров'я.

У висновку варто зазначити, що діюча на цей момент часу в одному із не багатьох закладів освіти України – університеті економіки і права «КРОК» – освітньо-професійна програма «Громадське здоров'я» багато в чому задовольняє вимогам підготовки фахівців для означеної сфери. Однак головним є те, що здобувачам, які успішно виконають запропоновану програму, буде надана можливість займати цілу низку відповідних первинних посад, а саме: «Молодший науковий співробітник (гігієна, епідеміологія, біологія, екологія)», «Менеджер (управитель) з громадської охорони здоров'я», «Менеджер (управитель) із страхування», Менеджери (управителі) в допоміжній діяльності у сфері страхування», «Епідеміолог», «Державний експерт», «Консультант (в апараті органів державної влади, виконкому)», «Помічник-консультант народного депутата України», «Радник (органи державної влади)», «Спеціаліст державної служби» [4].

Кожна освітня програма, що спрямована на підготовку чи допідготовку фахівців до управлінської діяльності у сфері громадського здоров'я, повинна мати свої родзинки. В даному випадку такими є: розвиток соціальних комунікацій; системне мислення, клієнто-орієнтований підхід, формування аналітичних навичок у роботі з великими базами даних; професійно-орієнтована підготовка в області менеджменту та адміністрування сфери громадського здоров'я; систематичний обмін практичним досвідом між претендентами освіти, практиками і професорсько-викладацьким складом профільних університетів.

Список використаних джерел:

1. Громадське здоров'я в світі та Україні. URL : http://cgz.vn.ua/problematika-gromadskogo-zdorovya/problematika-gromadskogo-zdorovya_445.html (дата звернення 6.04.2021).
2. П'ять стратегічних сфер системи громадського здоров'я в Україні. URL : <http://www.network.rv.ua/2019/03/26/5-stratehichnyh-sfer-systemy-hromadskoho-zdorovja-v-ukrajini/> (дата звернення 6.04.2021).
3. Побудова нової системи громадського здоров'я в Україні. URL : <https://moz.gov.ua/article/news/pobudova-novoi-sistemi-gromadskogo-zdorovja-v-ukraini> (дата звернення 6.04.2021).
4. Університет КРОК. Громадське здоров'я (спеціальність). URL : <https://www.krok.edu.ua/ua/navchalni-programi/im/gromadske-zdorov-ya> (дата звернення 6.04.2021).